

การนำเครื่องมือ ความรู้เกี่ยวกับ A2IM และ PIRAB เพื่อพัฒนางานการปฏิบัติราชการตามคำรับรองปฏิบัติราชการของหน่วยงาน (กพร.)

.....

พิเชษฐ์ เท่งประกิจ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

กลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน

วิสัยทัศน์ : กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี

พันธกิจ: ทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ ใช้ความรู้และดูภาพรวมเพื่อกำหนดนโยบายและออกแบบระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยการประสานงาน สร้างความร่วมมือและกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน

- มีข้อมูลวิเคราะห์แยกแยะปัญหาและสาเหตุสังเคราะห์ใช้ความรู้เพื่อการตัดสินใจ นำไปสู่การใช้ความรู้เพื่อการตัดสินใจ แก้ปัญหาให้สำเร็จ
- ดูภาพรวมมองปัญหาองสาเหตุ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มองภาพรวมของสุขภาพประชาชนไทย ว่าขณะนี้เกิดอะไร ก่อน
- กำหนดนโยบาย (Policy Making) ทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพได้ การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ต้องอาศัยการทำงานสอดคล้องอย่างเป็นระบบ โดยต้องจัดกาสรโครงสร้างและออกแบบระบบการทำงาน ที่ชัดเจนตามภารกิจ หน้าที่ ของทุกภาคส่วน ให้ทุกภาคส่วน มาทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสุขภาพ
- ประสานงาน สร้างความร่วมมือวางแผนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และแยกกันทำ เทคนิคในการกำกับติดตาม การประ ร่วมมือ ดึงภาคีเครือข่ายมาทำงานร่วมกันในการจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพ
- กำกับดูแลเพื่อให้รู้ว่าทุกภาคส่วนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามภารกิจจนเกิดคุณภาพความรับผิดชอบต่อความ รับผิดชอบต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การบรรลุพันธกิจกรมอนามัย เริ่มจากวิเคราะห์วิเคราะห์-สังเคราะห์ใช้ความรู้และสามารถมองภาพรวมว่าน่าจะเกิดอะไร จากอะไร เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย ออกแบบระบบที่ภาคส่วนอื่นจะมาทำงานร่วมกัน ในด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ความสามารถด้านการประสานงานสร้างร่วมมือได้ และกำกับดูแลจนเกิดความรับผิดชอบต่อระบบและการจัดการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม หมายถึงระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (AAIM) ประกอบด้วย การประเมิน (Assessment), การบริหารจัดการด้วยการอภิบาลระบบ (Management), การเป็นปากเป็นเสียง (Advocacy), การปฏิบัติการส่งเสริม

สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (Intervention), กรมอนามัย จึงมีหลักการนำเครื่องมือ AAIM มาใช้ รายละเอียดดังนี้

A - Assessment การจัดหา เตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ประชากร และระบบต่างๆ ที่ทำเพื่อวัตถุประสงค์

- 1.การวิเคราะห์ สังเคราะห์(Analyze & Synthesize) การจัดเตรียมข้อมูล รู้ข้อมูล จัดหาข้อมูล ตั้งแต่ระดับ ประชากรขนาดใหญ่
- 2.สืบค้นและวินิจฉัยปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อสุขภาพของประชาชน (Invention & Diagnosis)
- 3.กำกับ ติดตาม สถานะสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (Monitor Health +Environmental Health Status)
- 4.การคาดการณ์หรือทำนาย แนวโน้มหรือปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น (Predictor Forecast)
- 5.การประเมินคุณภาพการเข้าถึง หรือประสิทธิผลของบริการและระบบสุขภาพ (Evaluation Effectiveness, Accessibility and Quality of Service & System) มีข้อมูลประเมินเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการชวนเป็นพันธมิตร เข้ามาทำงานทำโดย

- การค้นหา ทบทวน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสุขภาพทุกด้าน เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตัดสินใจนำไปสู่การดำเนินงานที่ง่าย
- การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- การแปรผล ค้นคว้าข้อมูลให้เพียงพอ ที่จะสามารถนำมาสรุปประเด็นเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
- การเผยแพร่ผลและการค้นพบ เพื่อการประสานความร่วมมือและกระจายงบประมาณ

A – Advocacy เป็นการนำเสนอ เรียกร้อง บุคคล ผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่ายให้ความสำคัญกับประเด็นสุขภาพเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมหรือการตัดสินใจ ของบุคคล กลุ่มบุคคล ในองค์กรต่างๆ ในประเด็นสุขภาพที่สำคัญ

I – Intervention การดำเนินงานทั้งในรูปแบบโปรแกรม กลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม บริการ ส่งผลให้สถานะสุขภาพ หรือพฤติกรรมสุขภาพดีขึ้น การพัฒนา Public Health Intervention

- กำหนดปัญหา เป้าหมายที่ต้องการ และปัจจัยต้นเหตุ
- พิจารณาว่าปัจจัยหรือสาเหตุไหนที่แก้ไข หรือสามารถปรับปรุงได้
- ค้นหาวิธีการ หรือกลไกการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงปัจจัยนั้นๆ
- ศึกษา ค้นคว้า วิจัยนำไปสู่การปฏิบัติ
- ทดสอบและปรับปรุงในพื้นที่ขนาดเล็กๆก่อน
- เก็บข้อมูลเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพอย่างละเอียด เพื่อขยายขนาดพื้นที่ดำเนินการ

การนำองค์ความรู้ เครื่องมือ และเทคโนโลยี ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนให้เกิดการมีสุขภาพดี Healthy (Public Policy)

M-Management การบริหารจัดการ และขับเคลื่อนโปรแกรม โครงการหรือกลยุทธ์ต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ออกแบบ กำกับ ติดตาม บนพื้นฐานหลักการทางวิชาการอย่างเหมาะสมทันการเปลี่ยนแปลง การบริหารและการอภิบาลระบบ ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับต่างๆ คือ

- ระดับประเทศ กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาขึ้นนโยบายและออกกฎหมายโดยร่วมมือกับเครือข่ายและภาคส่วนอื่นๆ
- ระดับจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการให้เกิดรูปแบบและมาตรฐานที่เหมาะสมด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระดับ จังหวัดและอำเภอกรมอนามัยยึดหลัก Ottawa Charter ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมซึ่ง Ottawa Charter เกิดขึ้นในการประชุมส่งเสริมสุขภาพโลกครั้งที่ 1 เมื่อปีพ.ศ. 2529 ต่อมาประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมงานส่งเสริมโลก ครั้งที่ 6 ในปีพ.ศ. 2548 ที่กรุงเทพฯจึงเกิด Bangkok Charter และได้ข้อสรุปว่า Ottawa Charter ยังต้องใช้อยู่แต่ Bangkok Charter มาเสริมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นและได้กำหนดเป็นกลยุทธ์ PIRAB Ottawa Charter For Health Promotion
- Enable การเสริมพลังระดับบุคคลหรือกลุ่มคน โดยภาคี เครือข่าย ด้วยการขับเคลื่อนทรัพยากรทั้งบุคคล สิ่งของ งบประมาณ เพื่อการส่งเสริม ปกป้องสุขภาพ
- Mediate การประสานไกล่เกลี่ย เป็นกระบวนการเพื่อให้ความสนใจหรือผลประโยชน์ของบุคคล ชุมชนหรือภาคี มีความแตกต่างกัน สามารถหาจุดร่วมกันแนวทางที่จะส่งเสริมหรือปกป้องสุขภาพของบุคคลหรือชุมชน
- Advocacy การให้ข้อเสนอแนะหรือชี้แนะเพื่อสุขภาพโดยเป็นผลประโยชน์จากการดำเนินงาน ทั้งระดับบุคคล และสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือยอมรับในระดับนโยบาย การเมือง สังคม ชุมชนหรือโครงการ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านสุข PIRAB กลยุทธ์ที่จำเป็นในการส่งเสริมสุขภาพยุคโลกาภิวัตน์จะแทรกอยู่ในระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (AAIM)

P- Partnership (สร้างภาคีเครือข่าย) การสร้างพันธมิตรที่ดีด้านสุขภาพ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน องค์กร สาธารณประโยชน์ เพื่อความร่วมมืออย่างยั่งยืน

I – Investment (ลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างและระบบงาน) การพัฒนานโยบายที่ยั่งยืนนำไปสู่การปฏิบัติ การจัด พื้นฐาน เพื่อจัดการปัจจัยกำหนดสุขภาพ

R - Regulation and legislation (พัฒนากระบวนการกำหนดนโยบายและกฎหมายด้านสุขภาพ), รั้งประกันการ ปกป้อง อันตรายเอื้อโอกาสอันเท่าเทียมกันประชาชนเข้าถึงการมีสุขภาพดี

A – Advocate (สร้างความตระหนักรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ) ชี้นำสร้างกระแส บนพื้นฐานของมนุษย ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวเรียกร้องให้ทุกภาคส่วน/ทุกระดับความร่วมมือกันดำเนินการอย่างจริงจังร่วมกัน

B - Build Capacity (พัฒนาสมรรถนะบุคลากร) การสร้างศักยภาพ ความเป็นผู้นำ การปฏิบัติการด้านสาธารณสุข ความรู้และเทคโนโลยีด้านสุขภาพ การวิจัย ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

เกณฑ์กลางการออกแบบรายงานตามคำรับรองปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

กรอบการประเมิน ประกอบด้วย A2IM /มาตรการ PIRAB

เกณฑ์				
ขั้นตอนที่ 1.Assessment				
ขั้นตอน	องค์ประกอบ	คะแนน	เกณฑ์	ตัวชี้วัด
1.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและความรู้เพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด	0.5	1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและความรู้เพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด	1.1-2.6
			2.แสดงผลผลิตผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม	
			3.แสดงผลผลิตผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน	
			4.ความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์	
1.2	.ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด	0.25	1.กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
			2.ความต้องการ/ ความคาดหวัง	
			3.ความผูกพัน	
			4.ความพึงพอใจ/ความไม่พึงพอใจ	
			5.ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ	
1.3	.ทำเนียบผู้รับบริการ (C) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SH)	0.25	มีข้อมูลทำเนียบ C /	
	รวม	1		
ขั้นตอนที่ 2 ใช้มาตรการ PIRAB				
	2.1 หลักการ/เหตุผลที่กำหนดมาตรการ กรอกข้อมูลไม่เกิน 500 อักขร			
	Partnership	0.50	ชักชวนพันธมิตรทุกภาคส่วน ทุกระดับ ให้เห็นความสำคัญและร่วมกันทำงานส่งเสริมสุขภาพแบบยั่งยืน โดยเฉพาะการกำหนดเรื่องสุขภาพเป็นประเด็นสำคัญในทุกนโยบายสุขภาพ (Health in All Policy)	
	Invesment		กระตุ้นให้เกิดการเกิดลงทุนโดยเฉพาะด้านงบประมาณที่เพียงพอจากระดับนโยบายในทุกภาคส่วนเพื่อจัดการกับปัจจัยกำหนดสุขภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ	

	Regulate		ใช้การตรากฎและออกกฎหมาย เพื่อคุ้มครองประชาชนจากความเสี่ยงต่อสุขภาพทุกด้าน	
	Advocacy		ชี้นำ ชูประเด็น และสนับสนุนให้การเมืองทุกระดับให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพ บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียม สร้างการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วน	
	Building Capacity		พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนให้สามารถพัฒนานโยบายทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ รวมทั้งการวิจัย การกระจายความรู้เพื่อความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน	
2.2 หลักการ/เหตุผลที่กำหนดประเด็นความรู้ กรอกข้อมูลไม่เกิน 500 อักขร				
	ประชาชน	0.5		
	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย			
	ผู้รับบริการอื่น ๆ			
	รวม	1		
ขั้นตอนที่ 3 Management & Government : การขับเคลื่อนการดำเนินงาน .แผน/ผลการขับเคลื่อน การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน				
	3.1แผน/ผลการขับเคลื่อน	0.25		
	3.1.1เลือก แผนงาน/โครงการจากระบบ DOC			
	3.1.2 แผนงาน/โครงการนอกเหนือจากระบบ DOC			
	3.2 การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน	0.50		
	3.2.1ปัญหาอุปสรรค/ข้อคิดเห็น/โอกาสการพัฒนา กรอกข้อมูลไม่เกิน 500 อักขร			
	3.2.2 URL เอกสารรายงานการประชุม/ติดตามผลการดำเนินงานรายประจำเดือน		นำเข้าระบบ DOC ภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป	
	3.3มาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ของตัวชี้วัด	0.25		
	รวม	1		

ขั้นตอนที่ 4.ผลผลิต Output				
	- มีผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการ/กิจกรรมและมาตรการที่กำหนด (ตามขั้นตอนที่ 3)	1	หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน	
ขั้นตอนที่ 5 Outcome ผลลัพธ์ของตัวชี้วัด				
	ตามเกณฑ์ Template แต่ละตัวชี้วัด	1	หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน	
	รวมคะแนนตัวชี้วัด	5		

ตัวอย่างกลยุทธ์การขับเคลื่อน PIRAB

